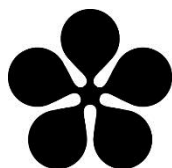

FORMATIVNÍ HODNOCENÍ V ČESKÉ REPUBLICĚ – IMPLEMENTACE PROJEKTU ASSIST-ME

Jan Petr, Lukáš Rokos

Katedra biologie, Pedagogická fakulta
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

ASSISTME

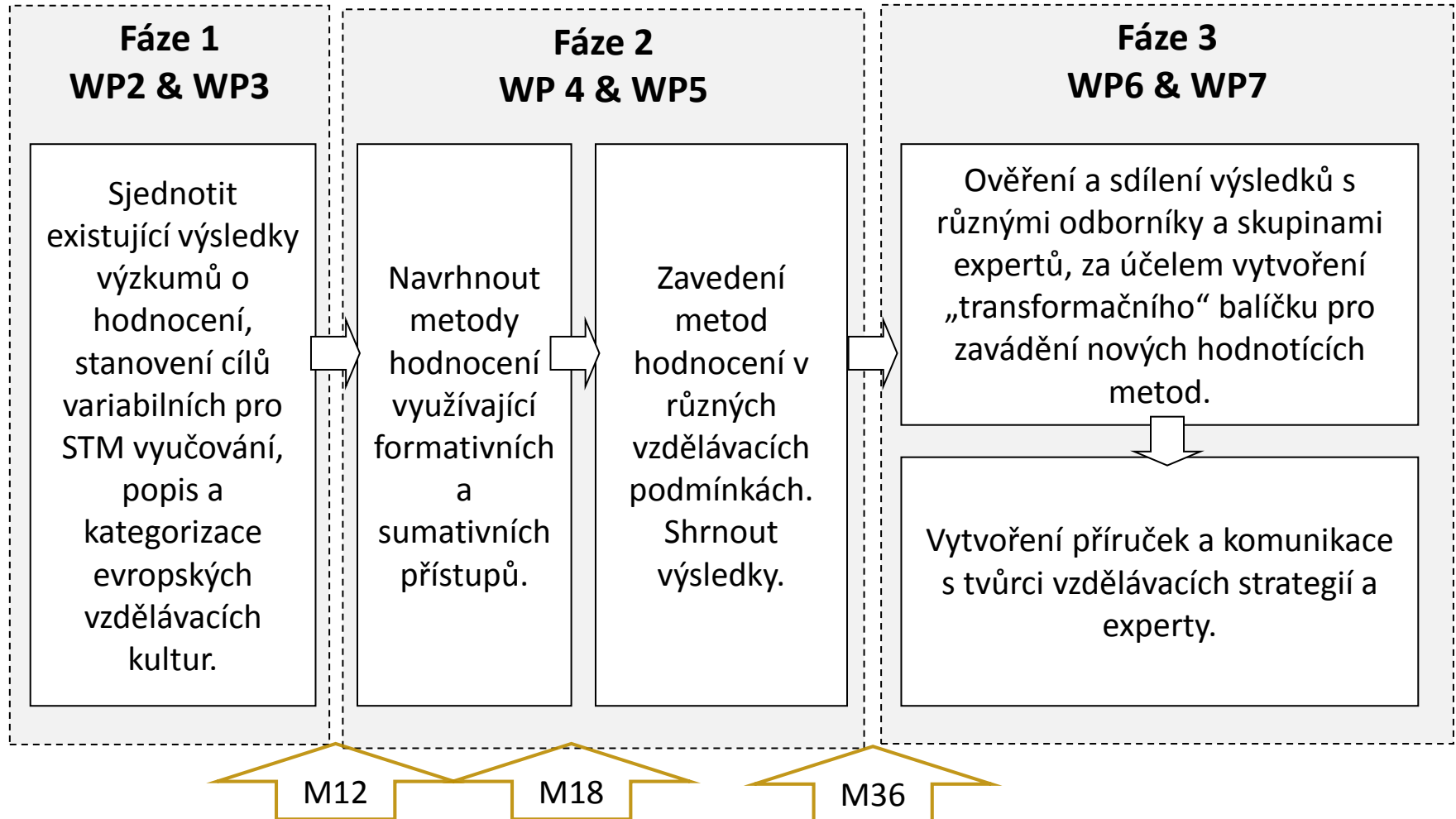
- *Assess Inquiry in Science, Technology and Mathematics Education*
- mezinárodní výzkumný projekt (7. rámcový projekt EU)
- 8 evropských zemí, 10 výzkumných a vzdělávacích organizací
  - Anglie, Česká republika, Dánsko, Finsko, Francie, Kypr, Německo, Švýcarsko
- zaměřen na formativní hodnocení v badatelsky orientovaném vyučování
- hlavní cíl: poskytnout odborný základ pro efektivní přijetí formativního a sumativního hodnocení v badatelsky orientovaném vyučování na základních a středních školách

Stanovení východisek

Nalezení výsledků

Vliv a šíření názorů

- **Badatelsky orientované vyučování (BOV, v angl. Inquiry-based education)**
  - přístup ve vzdělávacím procesu, který má procesuální charakter
  - jednotlivé kroky jsou charakterizovány pomocí rozličných aktivit žáků a základních sub-kompetencí
  - v přírodovědném vzdělávání zahrnuje proces vědeckého bádání následující kroky:
    - identifikování problému/otázky
    - hledání relevantních informací
    - formulace hypotéz nebo domněnek
    - provádění experimentů, konstruování a užívání modelů
    - analyzování a interpretování získaných dat
    - zapojování se do „vědecké“ argumentace ohledně získaných výsledků i jednotlivých kroků procesu

- **Formativní hodnocení („Hodnocení *pro* učení“)**
  - poskytuje žákům zpětnou vazbu v průběhu jejich procesu učení
  - zaměřeno na jedince a má procesuální charakter
    - studenti provádí aktivity, při kterých jsou sbírána data, která jsou následně interpretována ve vztahu k vytyčeným cílům
  - má funkci individuální podpory, ale zároveň dává žákovi aktivní roli v procesu hodnocení
  - příklad metod: portfolia, žákovské zápisníky
  - v rámci projektu ASSIST-ME charakterizováno 3 kritérii (Dolin, 2014):
    - aktivní zapojení studenta do celého hodnotícího procesu
    - zhodnocení žákovy práce je založeno na kritériích vztahujících se k jednotlivému žákovi i k danému předmětu
    - hodnocení je zakončeno doporučením žákovi, jak naplánovat své další aktivity, aby došlo ke zlepšení jeho procesu učení

ASSISTME

Definice

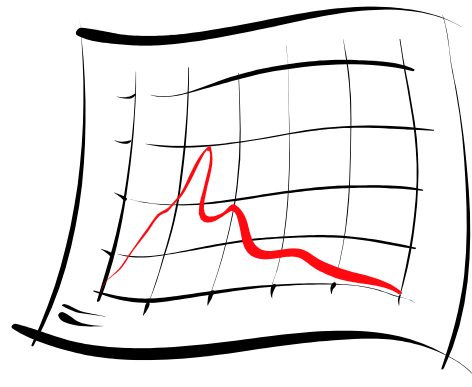

- **Sumativní hodnocení („Hodnocení učení“)**
  - cílem je shrnutí procesu učení za určitý časový úsek
  - standardizované a používá stejná kritéria pro všechny žáky k zajištění porovnatelnosti výsledků
  - hlavní funkcí je známkování, selekce žáků a interní a externí evaluace
  - příklad metod: učitelem navržené testy a standardizované testy

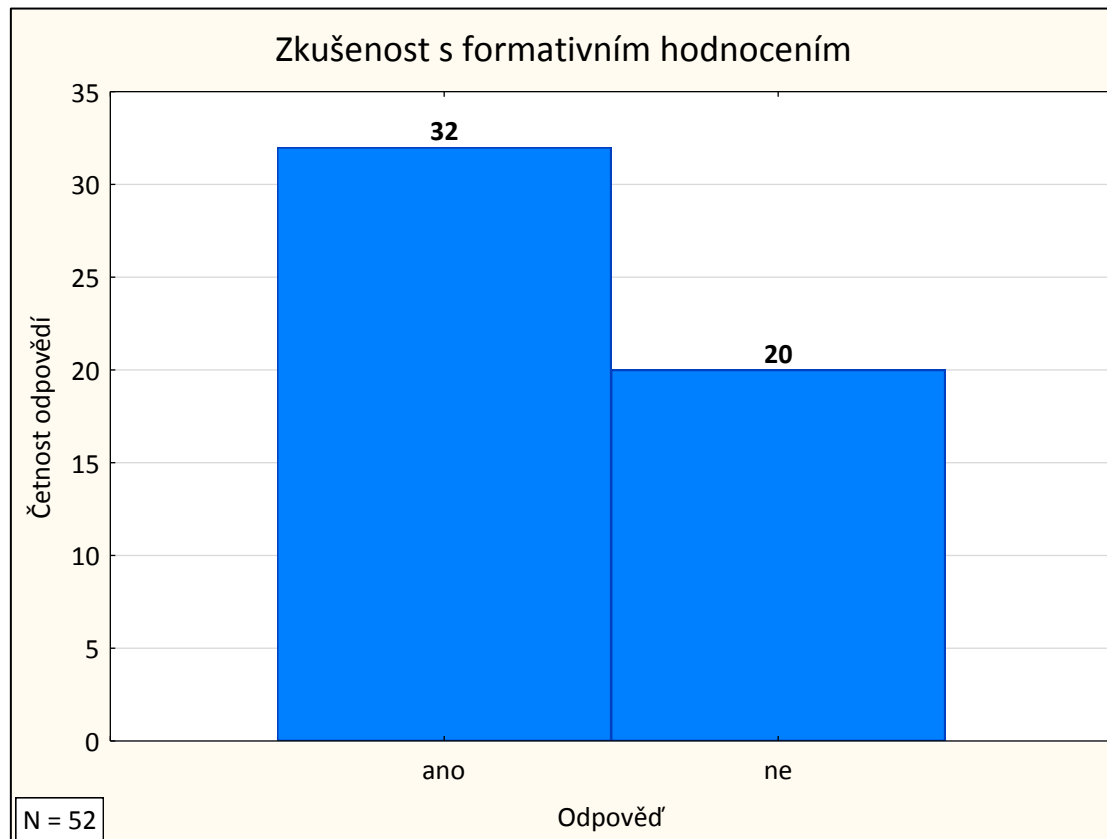

- Data byla získána dotazníkovým šetřením.
  - Dotazník obsahoval 6 otázek (škálové i otevřené).
  - Výzkumný vzorek tvořilo 20 studentů učitelství přírodopisu a 32 učitelů z praxe, kteří vyučují přírodopis nebo přírodovědu.
- Data byla vyhodnocena pomocí popisné statistiky.

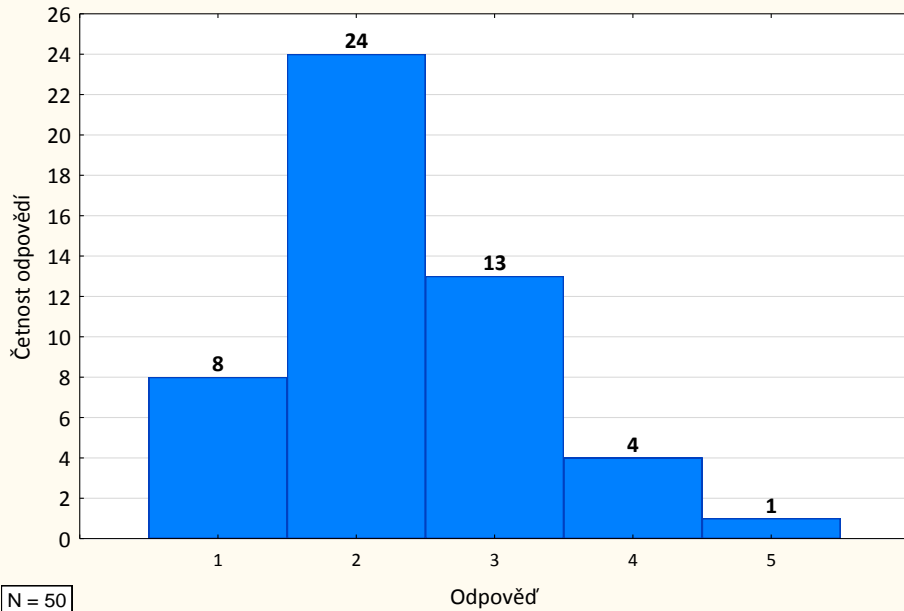

- **Zkušenost s formativním hodnocením**
  - student – 6 (30 %) (N = 20)
  - učitel – 26 (81 %) (N = 32)

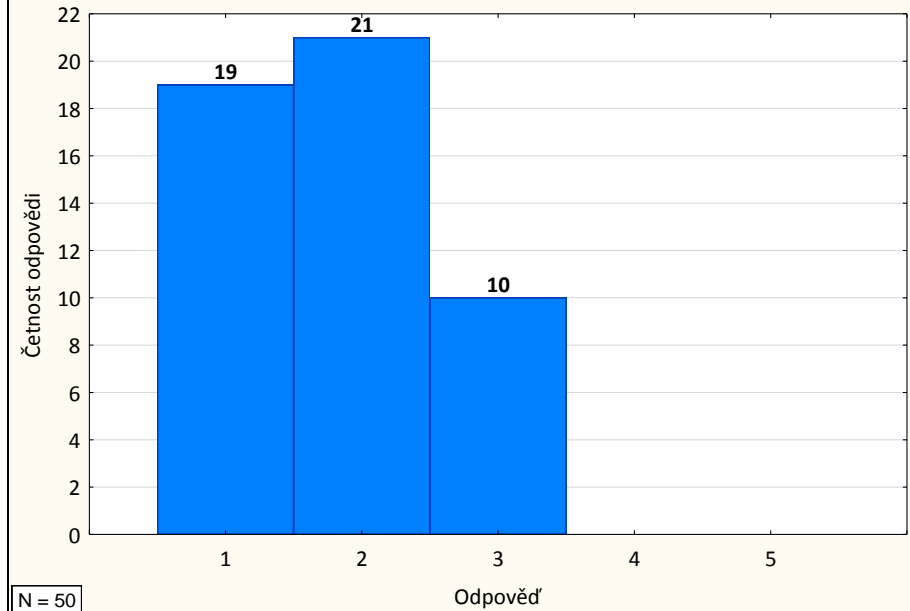

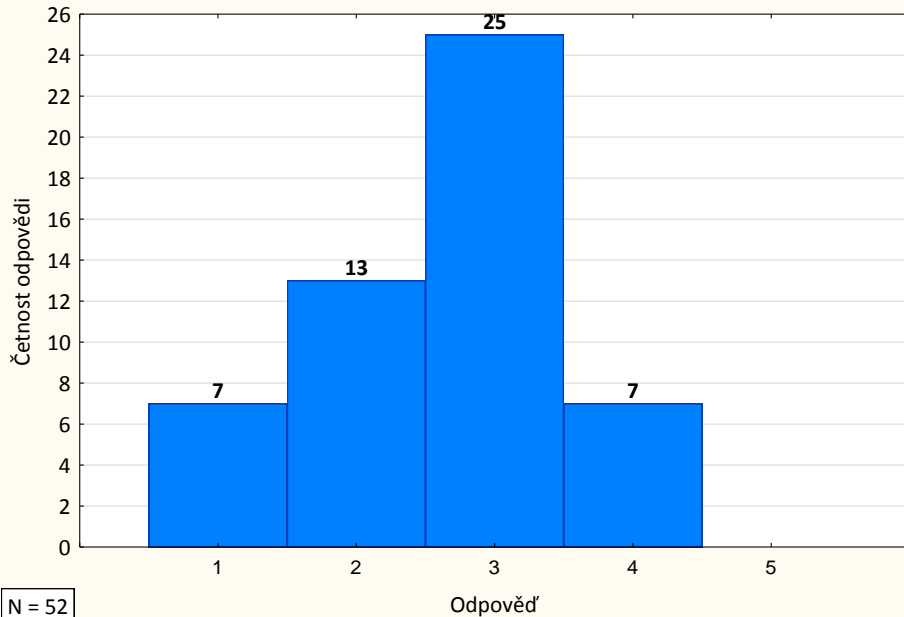
A - ústní zkoušení

B - písemná zkouška

C - praktický úkol

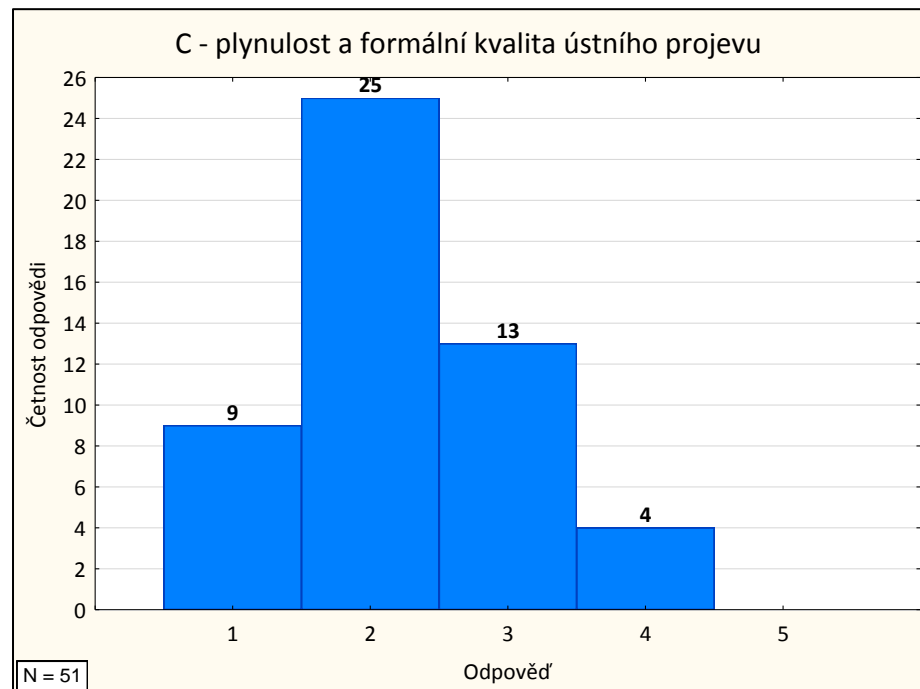
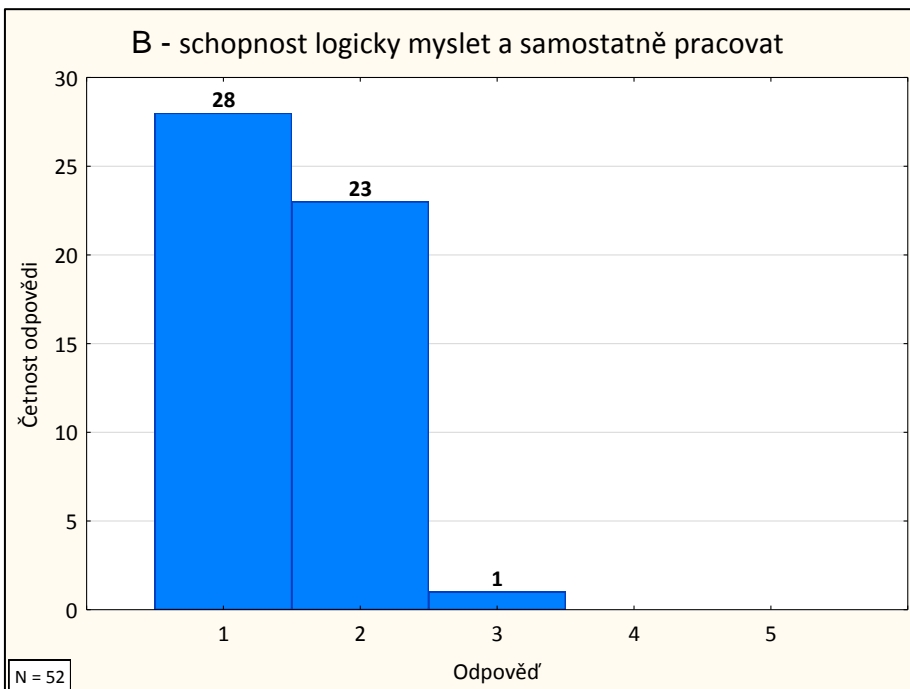
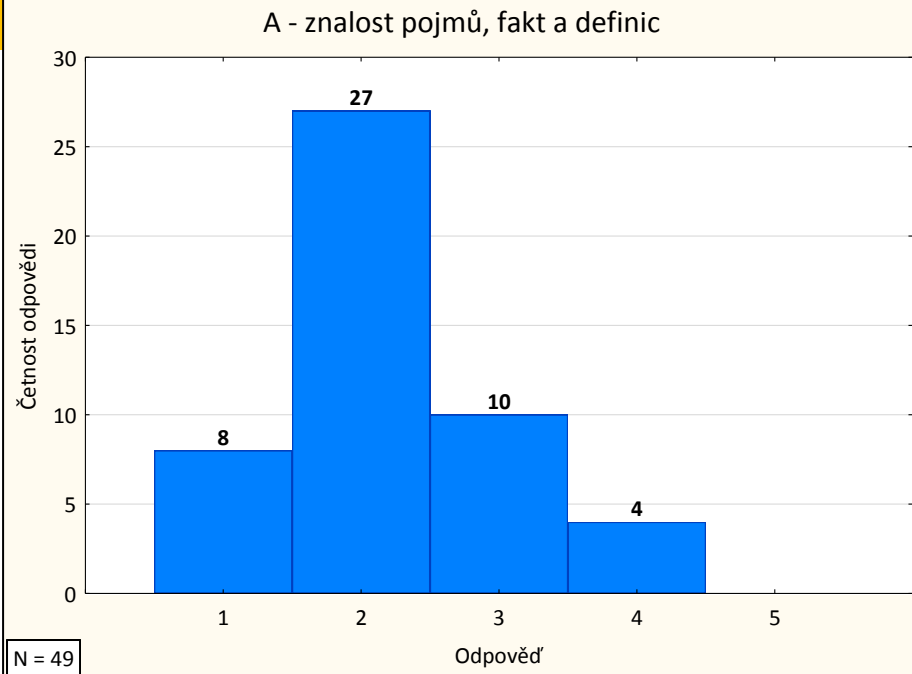

■ Způsoby ověřování znalostí žáků při přírodopisu / biologii

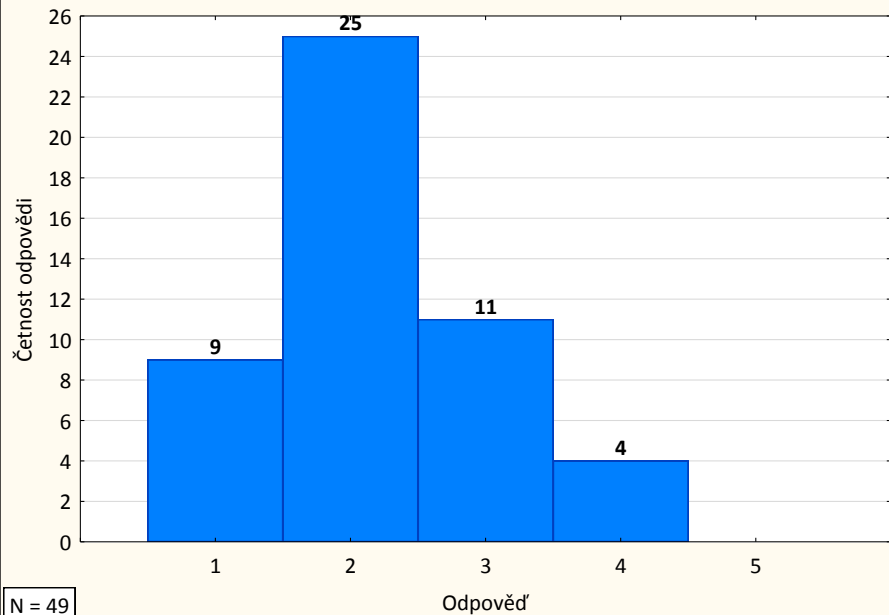
- 1 – vždy ano
- 2 – většinou ano
- 3 – někdy
- 4 – většinou ne
- 5 – nikdy

■ **Oblasti, na které se učitel soustředí při hodnocení žáků**

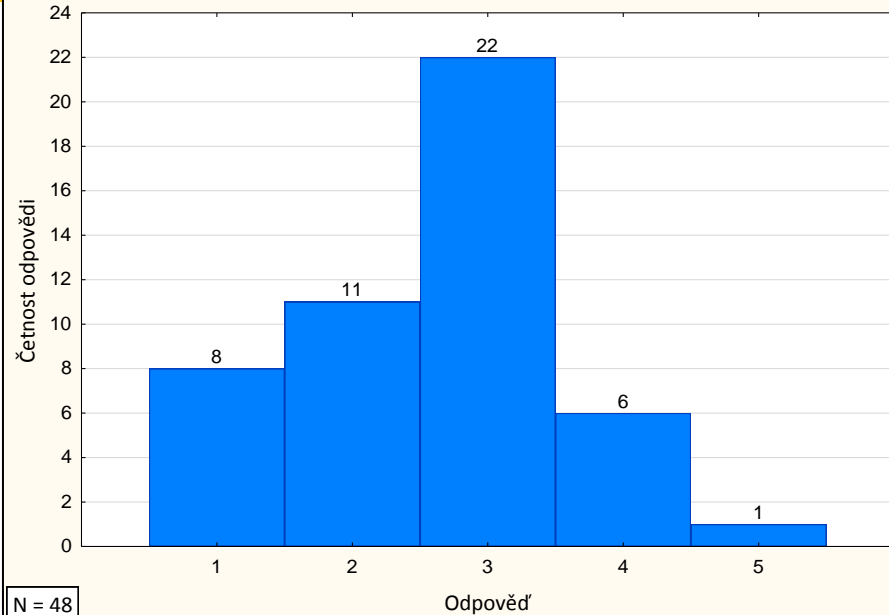
- 1 – vždy ano
- 2 – většinou ano
- 3 – někdy
- 4 – většinou ne
- 5 – nikdy

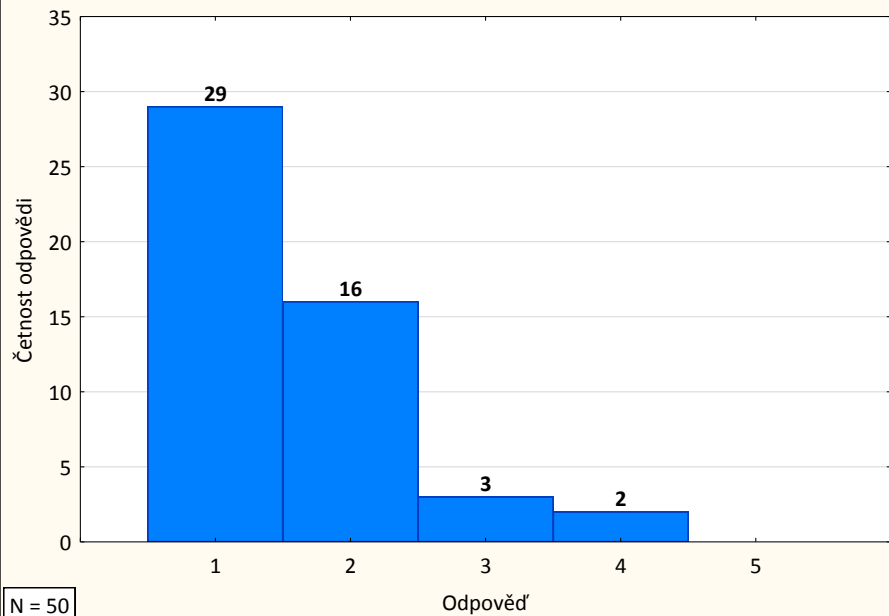
D - schopnost dodržovat pracovní postup při praktické činnosti

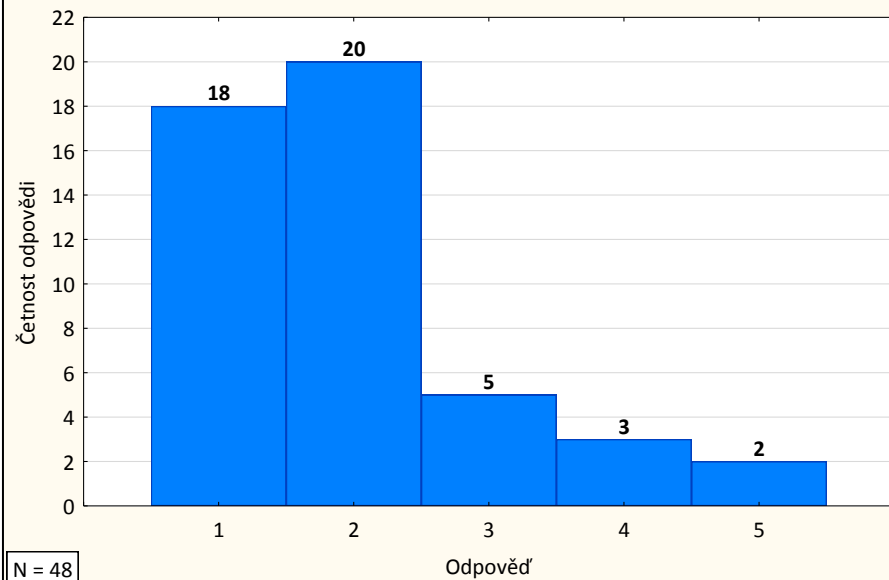
E - grafická úprava odevzdávaných prací

F - zachycení vývoje a pokroku ve školní práci a znalostech

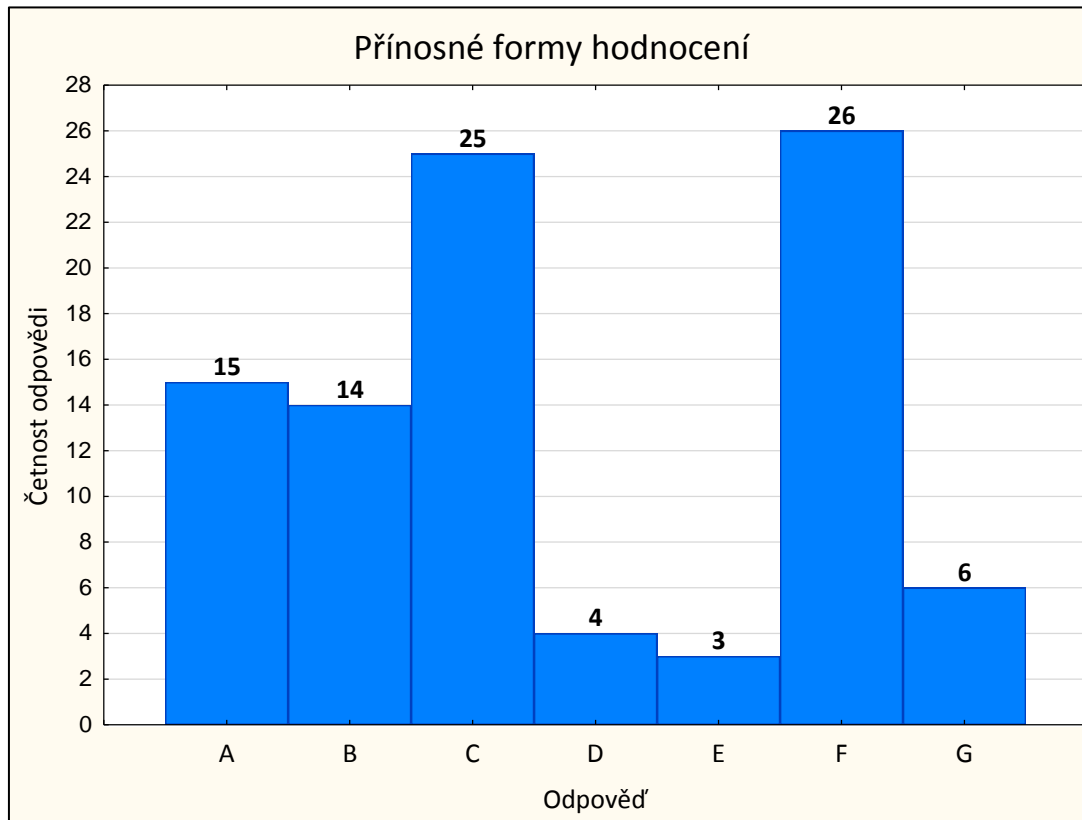

G - hodnocení za účelem nasměrování další činnosti, vedoucí k dosažení výsledků

- Formy hodnocení, které jsou z pohledu respondentů nejpřínosnější pro hodnocení v přírodopisu / biologii

- A) bodový systém/procenta a přepočítání na známku
- B) klasické známkování
- C) klasické známkování doplněné o ústní komentář
- D) slovní hodnocení ústní
- E) slovní hodnocení písemné
- F) průběžné hodnocení s důrazem na to, co by měl žák zlepšit
- G) hodnocení portfolia

- **Hodnocení praktických činností (laboratorní cvičení, skupinová nebo samostatná práce žáků na zadaném úkolu)**
  - ANO – 39 respondentů
  - Co a jak je hodnoceno:

10	kratší testy, pětiminutovky apod. dílčí hodnocení menší známkou je pak započítáno do celkové známky
10	slovní hodnocení praktických činností
5	skupinové úkoly
4	žáci plnící požadavky jsou motivováni pozitivním hodnocením
2	skupinové úkoly s odevzdáním protokolu nebo hodnocení projektu
1	rychlé opakování a orientace v minulé látce a znalostech
1	diskuze s žáky o přínosech provedené praktické činnosti

!?

- **Názory respondentů na formativní hodnocení**
  - podstata a přínos FH jsou pochopeny, FH je požíváno
    - *Pro žáka má určitě velký přínos, protože žák vidí, jak se vyvíjí a v čem má zabrat, aby se mohl polepšit.*
    - *Je to velmi přínosné pro děti, vědí průběžně v čem se mají zlepšovat, co jim nejde apod.*
    - *Velmi přínosný způsob hodnocení, nesrovnává žáky mezi sebou, ale zaměřuje se na dosahování učebních cílů u každého jedince, poskytuje zpětnou vazbu žákovi - co se mu podařilo, na co se má zaměřit*
  - předpokládán pozitivní efekt FH, ale existují problémy
    - *Jedná se o efektivní způsob hodnocení, který bohužel stojí hodně času. V nejbližší době nebude mít nejspíš úspěch.*
    - *Určitě je to dobré, ale většinou na to není moc času.*
  - FH je patrně nesprávně chápáno případně zaměňováno za slovní a SH
    - *Využívám při ústním zkoušení, kdy každou otázku zvlášť rozebereme, ptám se na názor třídy, výsledná známka je ohodnocením celku*
  - FH je odmítáno
    - *Myšlenka dobrá, v současných podmínkách (např. počet žáků apod.) nereálné.*
    - *Stávající systém mi prozatím vyhovuje. Nesouhlasím s formativním hodnocením*
  - nic neříkající odpovědi
    - *Mělo by se využívat častěji. Souhlasím s formativním hodnocením, žák ví, na čem je. Myslím, že je to fajn.*

- **Učitelé v praxi mají více zkušeností s formativním hodnocením než studenti učitelství přírodopisu připravující se na pedagogické fakultě.**
  - Učitelé však často nerozumí podstatě formativního hodnocení a mylně si jej vysvětlují.
- **Téma formativního hodnocení je obecně potřeba včlenit do přípravy budoucích učitelů a do dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (Bernholt a kol., 2013).**

Děkuji za pozornost.

Tento příspěvek vznikl za finanční podpory grantů GAJU 075/2014/S a GAJU 078/2013/S a za podpory mezinárodního projektu ASSIST-ME (FP7-SIS č. 321428).

Lukáš Rokos

Department of Biology, Faculty of Education
University of South Bohemia, Czech Republic

Lrokos@pf.jcu.cz